

Lente 2013
maart/april/mei

Peregrijn 20

peregrijnlentejanvanrijsewijk
de rrrrindemaandmaartenapril....

Grote groepen Kievieten die op en neer pendelen met de vorstgrens! Groepen ganzen nog steeds bijeengepakt op kale droge weilanden! Hier en daar in het land nog opgewaaid sneeuwuinen! Het was koud, lang koud. De aanhoudende koudegolf zorgde voor vertraagde aankomsten van lentegasten. Te vroege oever- en boerenzwaluwen, de toch al verzwakte kerkuilen en buizerds hadden moeite met overleven. De voederplaatsen in de tuinen bleven druk bezocht. We schrijven begin april 2013!

Nog wat aan de koude kant; maar nu zijn bijna alle zomervogels binnen en kunnen we volop genieten van balts en zang.

- **landinrichtingdehilver** een uitgebreid rapport over het beheer van één van brabants belangrijkste gruttogebieden....
- **herstelzwaluwwandleemkuilen**peerbusink
nu zonder lawaai te maken, keerden de ganzen terug naar hun heilige plekjes. Het werd weer stil, of er niets was gebeurd....
- **column**aadvangelswijk
ze gaan daar mooie dingen van doen, ik verwacht ook in onze regio....
- **excursiedehilver**nicohilgers
ook was het genieten van een koppeltje watersnippen dat zich liet zien en horen ook met het typische geluid van roterende staartveren....
- **wespendiefonderzoek**janvandiemen/arnobraam
vochtige bossen zijn belangrijk voor wespendieven....

Reacties, verslagen en berichten kun je sturen naar het nieuwe mailadres peregrijn@home.nl.
Veel leesplezier!

Het zijn geheimzinnige vogels, die bosuilen. Hun leven speelt zich voornamelijk af in de nachtelijke uren. Daaraan zijn ze dan ook optimaal aangepast. Zo kunnen ze prima zien bij zelfs het kleinste spootje maanlicht en vliegen ze in stealth-modus door een zeer fijn gewimperde vleugelrand. Bosuilen lijken soms vrij forse vogels, maar onder de enorme hoeveelheid veren bevindt zich eigenlijk een verrassend kleine vogel.

Bosuilen zijn vroeg met hun broedsels. Deze jonge bosuil is gefotografeerd op 14 maart. Even na het uitvliegen.

Foto: Adri de Groot

tuinvogelsinbeeldvogelbescherming
er zijn bouwwerken bekend van
wel twee meter....

Kauwen heten ook wel 'torenkraaien'. In bijna alle steden en dorpen hangen ze rond de kerk. Ze broeden graag in de toren, maar ook in schoorstenen of oude bomen. Het nest is een opeenstapeling van takken. Is de potentiële broedplaats te diep dan worden net zo lang takken aangesleept tot het helemaal is dichtgemaakt. Er zijn bouwwerken bekend van wel twee meter! Hun dagelijkse kost bestaat eigenlijk uit alles wat eetbaar is. Het zijn zeer pientere vogels die altijd met z'n tweeën zijn. Vliegt er één voorbij, dan duurt het nooit lang, of de partner volgt. Kauwen zijn monogaam en vormen een paar voor het leven. De paarband wordt regelmatig aangehaald door elkaar liefkozend te pikken.

jaarprogramma/agenda2013/14

Maart

- Inventarisatie middelste bonte specht
- Inventarisatie steenuil
- Inventarisatie kerkuil
- 13 Bestuursvergadering
- 26 Jaarvergadering

April

- Inventarisatie middelste bonte specht
- Habitatcommissie – vergadering
- 10 Bestuursvergadering
- 14 Excursie d'n Opslag – de Hilver
- 23 Ledenvergadering
- Lezing: Foto's leden

Mei

- 15 Bestuursvergadering
- 15 Uiterste inleverdatum kopij Peregrijn
- 17-20 Excursie Oost Kantons Ardennen
- 26 Excursie Kampina
- 28 Ledenvergadering
- Lezing:

Juni

- Inventarisatie gierzwaluw
- Inventarisatie oeverzwaluw
- Controle steenuilkasten
- Habitatcommissie – vergadering
- 12 Bestuursvergadering
- 21 Avondexcursie Drunense Duinen (evt. uitwijken naar 28 juni)
- 25 Ledenvergadering,
- Lezing:

Juli

- Inventarisatie gierzwaluw
- Inventarisatie huiszwaluw

Augustus

- 15 Uiterste inleverdatum kopij Peregrijn
- Inventarisatie huiszwaluw

September

- Habitatcommissie - vergadering
- 11 Bestuursvergadering
- 24 Ledenvergadering
- Vakantiefoto's door leden

Oktober

- 5 Nationale vogeltrekteldag
- 16 Bestuursvergadering
- 29 Ledenvergadering
- Lezing:

November

- Habitatcommissie - vergadering
- 13 Bestuursvergadering
- 15 Uiterste inleverdatum kopij Peregrijn
- 26 Ledenvergadering
- Lezing:

December

- Klapekstertelling
- 11 Bestuursvergadering
- 17 Ledenvergadering
- Lezing: Vogelquiz

Januari '14

- Klapekstertelling
- Habitatcommissie - vergadering
- 15 Bestuursvergadering
- 28 Ledenvergadering
- Lezing:

Februari '14

- Inventarisatie steenuil
- 12 Bestuursvergadering
- 15 Uiterste inleverdatum kopij Peregrijn
- 25 Ledenvergadering
- Lezing:

peregrijn maken we samen!

landinrichtingdehilver op basis van tellingen van de provincie is geconstateerd dat de weidevogelstand in de terreinen van Staatsbosbeheer aanzienlijk is teruggelopen.....

Evaluatie van het beheer in de EHS van Den Opslag en het Moergestels Broek in 2012

Samenvatting van het rapport

Met landinrichting De Hilver is het grootste natuurontwikkelingsgebied van Noord-Brabant gerealiseerd. Het gaat om circa 700 ha nieuwe natuur, vooral weidevogelgrasland en vochtig schraalland. De belangrijkste inrichtingswerkzaamheden hebben in de winters van 2009/10 en 2010/11 plaatsgevonden. Een groot deel van het gebied werd afgegraven en kreeg de floristische natuurdoelstelling "vochtig schraalland". Een significant deel van het gruttobolwerk in Den Opslag werd behoed voor afgraven en behield de natuurdoelstelling "weidevogelgebied". Van circa 200 ha is de verrijkte bovenlaag van gemiddeld 40 cm afgegraven voor de ontwikkeling van vochtig schraalland.

De gronden zijn overgedragen aan het Brabants Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Deze organisaties zijn tevens verantwoordelijk voor het beheer van het nieuwe natuurgebied.

Staatsbosbeheer kreeg het beheer over Den Opslag en deel van de Moergestelse Gement. In dit deel liggen voornamelijk percelen met als natuurdoel "weidevogelgrasland" en "vochtig schraalland".

In 2011 heeft Staatsbosbeheer een zg. green-deal gesloten met een aantal boeren uit de omgeving om het beheer uit te voeren. In het kader van die green-deal is in 2011 de kern van het bestaande weidevogelgrasland geploegd, geëgaliseerd en opnieuw ingezaaid met een gras-klavermengsel.

Op basis van tellingen van de provincie is geconstateerd dat de weidevogelstand in de terreinen van Staatsbosbeheer aanzienlijk is teruggelopen, in tegenstelling tot die in de terreinen van Natuurmonumenten en het Brabants landschap.

Duidelijk is dat het beheer van zowel de weidevogelgraslanden, schraalgraslanden en reservatsakker op de terreinen van Staatsbosbeheer zwaar te wensen overlaat. Met het beheer op basis van de gesloten green-deal met boeren zal de gewenste natuurontwikkeling niet plaatsvinden t.a.z. de vochtig schraallanden en reservatsakker. De weidevogelpopulatie zal verder afnemen op de terreinen van Staatsbosbeheer indien geen weidevogelreservatsbeheer toegepast gaat worden.

Het verschalingsbeheer voor de weidevogelreservatspercelen is het verkeerde beheer en leidt tot een achteruitgang van de grutto's en andere weidevogels. Door het niet toepassen van de juiste maaimiddelen voor de vochtig schraalgraslanden (rupsvoertuigen of voertuigen met ballonbanden) zal de gewenste schraallandontwikkeling niet plaatsvinden. Als de reservatsakker niet als een reservatsakker beheerd gaat worden, zal ook hier niet de gewenste natuurkwaliteit ontstaan.

Het beheer op basis van de green-deal door de boeren is vergelijkbaar met een lichte vorm van agrarisch natuurbeheer. Deze vorm van agrarisch natuurbeheer wordt in de daarvoor bestemde gebieden (beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer) niet meer toegepast vanwege de slechte resultaten in het verleden. Het is de bedoeling dat in reservatsgebieden het juiste beheer wordt toegepast voor het behalen van de gewenste natuurdoelen. De beheervergoeding die hiervoor aan de terreinbeheerders wordt betaald, is hier op afgestemd.

De belangrijkste aanbeveling is dat voor dit natuurontwikkelingsgebied het juiste beheer wordt uitgevoerd. Voor de weidevogelreservatspercelen is dat maaien ná de periode van opgroeien van de jongen en het toepassen van ruige stalmest een keer in de drie jaar. De bovengrond van de percelen dient los gemaakt te worden en weer bloemrijk gemaakt te worden.

Voor de percelen vochtig schraalland (bestaand en voorzien) dienen aangepaste maaimachines ingezet worden, De hoogte van de beheervergoeding is hier op gebaseerd. Toezicht op de uitvoering van het maaien is kennelijk nodig gezien de vernietiging van de bestaande schraallandstrook langs het kanaal.

De reservatsakker dient dun ingezaaid te worden met graan waar akkervogels ook iets aan hebben en waardoor tevens akkeronkruiden een kans krijgen.

Habitatcommissie Vogelwerkgroep Midden-Brabant

Binnenkort kun je het complete verslag vinden op de website van Vogelwerkgroep Midden-Brabant

www.vwgmiddenbrabant.nl/publicaties/inventarisatierapporten

Wie in Brabant woont, werkt of vakantie viert, brengt ook vast weleens een bezoek aan een van de mooie natuurgebieden die onze provincie rijk is. De Biesbosch of de Grootte Heide. De Loonse en Drunense Duinen of Oosterwijkse Vennen. Er is voor elk wat wils. Een bezoek aan deze gebieden wordt interessanter als u iets weet over de geschiedenis van het gebied. De cultuurhistorische geschiedenis die vaak grote invloed heeft gehad op het landschap en de natuur in het gebied.

Korte verhalen over 20 Brabantse natuurgebieden staan beschreven in 'Natuur dichtbij'. De Brabantse Milieufederatie heeft dit boek samengesteld om mensen kennis te laten maken met deze gebieden en te laten zien waarom het zo belangrijk is dat ze in stand worden gehouden.

In het verhaal over de Langstraat wordt verteld over de Naad van Brabant, de overgang van de hoge zandgronden in het zuiden en de rivierklei in het noorden, waar kwelwater omhoogkomt. In het natuurgebied 'Leenderbos, Grootte Heide & De Plateau' liggen prachtige beekdalen, waarlangs in de negentiende eeuw visvijvers en vloeivelden werden aangelegd. In alle verhalen komen de belangrijke soorten planten en dieren aan bod, die in deze gebieden hun leefgebied vinden. Prachtige foto's verlevendigen de verhalen.

- 'Natuur dichtbij' heeft een formaat van 23 x 23 cm,
- 'Natuur dichtbij' heeft een harde omslag en telt 72 full-color pagina's.
- 'Natuur dichtbij' is alcoholvrij gedrukt met bio-inkt op 100% recycled papier met EU-Ecolabel.
- 'Natuur dichtbij' is geregistreerd onder ISBN 978-90-800357-0-6 en kost € 14,90.

Voor meer informatie en de verkoopadressen in Noord-Brabant, zie de website van de Brabantse Milieufederatie: www.brabantsemilieufederatie.nl/natuurdichtbij.

herstelzwaluwwandleemkuilenpeerbusink

nu zonder lawaai te maken, keerden de ganzen terug naar hun heilige plekjes. Het werd weer stil, of er niets was gebeurd...

De Leemkuilen bij Udenhout is een natuurgebied van 86 ha groot is. Het is in bezit van Stichting Brabants Landschap en hoewel het gebied niet direct erbij aansluit, vormt het gebied samen met de Loonse en Drunense Duinen een Natura-2000 gebied.

De leemkuilen zijn ontstaan door het graven van leem voor de baksteenfabricage. Het leem ligt in deze streek namelijk dicht aan het aardoppervlak. De baksteenfabriek die hier heeft gestaan, is in 1890 gesticht. De kleinere plassen die in het broekbos aan de zuidwest kant van de Heusdensebaan te zien zijn, dateren vanaf die tijd. De kuilen die nu plassen zijn, zijn met de hand gegraven en van elkaar gescheiden door dammen. Over deze dammen werd het uitgegraven leem met kruitwagens naar de steenfabriek gereden. In 1967 werd het terrein door Brabants Landschap aangekocht en in overleg met de steenfabriek is men daarna doorgegaan met het winnen van leem. In 1993 viel echter het doek voor de steenfabriek en is na iets meer dan een eeuw de steenfabricage in Udenhout verleden tijd geworden. Van 1970 tot 1997 is er aan de andere kant van de Heusdensebaan in de leemaafgravingen op grootschalige wijze zand gewonnen. Hierdoor is de grote plas (Oosterplas) ontstaan met hier en daar grote diepten. Deze zandwinning vond hier plaats tot

2010. Brabants Landschap heeft tijdens de zandwinning afgedwongen dat in de grote plas enkele eilanden werden aangelegd ter vergroting van de biodiversiteit. Op één van die eilandjes is toen op verzoek van Vogelwerkgroep Midden-Brabant een steile wand aangebracht, die dienst moest doen als nestgelegenheid voor oeverwaluwen. Oeverwaluwen hadden vrij snel deze wand ontdekt en hebben er jaren in gebroed.

Door erosie werd de wand elk jaar minder steil en door de boomopslag werd de vrije aanvliegroute steeds meer belemmerd. Twee factoren die verantwoordelijk zijn voor het steeds minder geschikt raken van de wand als broedgelegenheid voor [oeverwaluwen](#).

Leden van Vogelwerkgroep Midden Brabant hebben het initiatief genomen, om begin april 2013 (vlak voordat de oeverwaluwen uit Afrika weer terug zullen keren) met de boot naar dit eiland te roeien om de wand te herstellen door deze recht af te steken en de begroeiing voor en op de wand te verwijderen. De boot bleek een loodzware metalen sloep te zijn, die met vereende kracht in het water gesleept moest worden. De sloep was niet geheel waterdicht en gezien zijn toestand, zou bij de eerste beste controle door de waterpolitie de boot uit de vaart worden genomen. Bij gebrek aan roeispanten werden de schoppen voor de voortstuwende kracht gebruikt.

Onderweg werd eerst naar een ander eiland gepeddeld om het aantal nesten van de aalscholvers te tellen. Een heel bijzonder gezicht om vanaf het water heel dichtbij de geheel bekalkte nesten en bomen te aanschouwen. De vergelijking met de krijtrotsen van Dover was niet geheel overdreven. Na deze onvergetelijke ontmoeting zijn we naar ons "werkeiland" van deze dag gepeddeld. Toen we aan land gingen, werden door wegvliegende [canadese en grauwe ganzen](#) luidkeels gakkend allerlei verwensingen naar onze hoofden geslingerd met waarschijnlijk de mededeling om zo gauw mogelijk op te rotten. De reden was al vlug duidelijk, open en bloot lagen hun nesten gevuld met grote witte eieren in een donzen bed. Kennelijk zijn ze op hun onbewoonde eiland ontwend geraakt dat er nog predatoren bestaan. Die onbevangingheid van deze vogels om zo open en bloot hun nesten te bewonen, deed mij een bruggetje slaan naar het eiland Mauritius waar toen dodo's de VOC-zeelui niets vermoedend hebben aan zien komen. Het vervolg daarvan is genoegzaam bekend.

Op dit Leemputten-eiland is het anders verlopen, we zijn behoedzaam langs de nesten gelopen met het gevoel dat we tijdelijke en noodzakelijke indringers waren om alleen maar een nuttige klus te klaren. We zijn onverdroten aan het werk gegaan. Zand verplaatsen, nog meer zand verplaatsen, struiken en boomopslag verwijderen, gade geslagen door enkele doodvermoeide boerenzwaluwen die dicht bij de wand op enkele dunne takjes zaten uit te hijgen. Moeten wel net terug zijn van een lange terugreis.

Tegen de middag, zonder pauze, waren we klaar met onze arbeid. De algehele mening onder de mannen was dat door onze herstelwerkzaamheden de wand oeverwaluwproof was en dat de reeds onderweg zijnde oeverwaluwen wel zo'n wand moeten accepteren. We scheepten ons weer in en verlieten vermoeid doch voldaan het eiland. Nu zonder lawaai te maken, keerden de ganzen terug naar hun heilige plekjes.

Het werd weer stil, of er niets was gebeurd.

column aadvangelswijk

ze gaan daar mooie dingen van doen, ik verwacht ook in onze regio....

Soms duurt het wat langer,.... maar na de lange winter is het dan eindelijk voorjaar geworden. De koude oostenwind, die in de winter periode weleens tot een Elfstedentocht leidde, gaf nu geen ijspret maar wel een late start van de lente. De wind maakte het vooral vervelend, met een gevoelstemperatuur...., nou noem maar op: Siberisch? Ik verbaas me er altijd over dat de vogels zo goed tegen de kou kunnen. Even de veren opschudden en het kan vriezen dat het kraakt, het doet ze maar weinig. Maar wat een term is dat eigenlijk 'gevoelstemperatuur', ik krijg daar altijd warme gedachten bij.

De lente in het natuurbeleid is ook aangebroken al heeft het wel even geduurd. Na een periode van afbraak, die veel te lang heeft geduurd, zijn inmiddels de knoppen om. Ik verwacht een mooie zomer. Er is weer extra aandacht voor de natuur en ook wat extra geld. Provincie Brabant heeft al een aardige duit in de zak gedaan door meer dan twintig miljoen euro uit die extra middelen te claimen. Ze gaan daar mooie dingen van doen, ik verwacht ook in onze regio. Wat ook lang duurde is de droogte. Daar hebben vogels wel veel last van, grutto, Kievit en andere wormzoekers kunnen niet bij het voedsel en moeten uitwijken naar de uiterwaarden of andere gebieden. Hierdoor zijn ze maar laat aangekomen in onze natuurgebieden. Maar nu ze er weer zijn is de achterstand snel ingelopen.

Het uitrijden van de stal mest was wel op tijd!? Op de bevroren gronden werd de mest geïnjecteerd, wat natuurlijk niet lukte, maar er werd wel uitgereden, met een enorme stank tot gevolg. Dit went nooit en wordt voorlopig ook niet beter. Wanneer worden die mestfabrieken nu eens verplicht en zijn we van dat dumpen af? Zal het wat dat betreft nog ooit zomer worden? Om maar niet te somber te eindigen: ik was de gierlucht wat ontvlucht en maakte een avondronde langs het Belvertsven (Kampina), het was al schemer en de spreeuwen vlogen in enorme groepen door de lucht naar de slaapplek. Ineens een sperwer, alles in paniek, ook de twee waterrallen die daarna gillend hun plaats bekend maakte. Het maakte mijn dag weer helemaal goed.

watervogels in Nederland 2010/2011

de totale aantal watervogels in ons land zijn in de laatste decennia ongeveer verdubbeld....

Uit het rapport "Watervogels in Nederland 2010/2011" van Sovon. Het totale rapport is voor €15,- te bestellen bij Sovon.

De totale aantal watervogels in ons land zijn in de laatste decennia ongeveer verdubbeld. Dit komt vooral op conto van enkele ganzensoorten, waarbij de verschillen steeds kleiner worden tussen kolgans (traditioneel de talrijkste soort 792.000) en brandgans (588.000). Ook enkele verwilderde ganzensoorten doen het goed, in het bijzonder de grote canadese gans. Bij de overige toegenomen soorten gaat het vooral over eenden zoals nijlgans, krakeend en krooneend.

Bij de soorten die afnemen bevinden zich verschillende met internationaal afnemende populaties; denk aan kleine zwaan, taigarietgans, strandplevier, topper, eidereend en zwarte zee-eend.

Aantallen van enkele soorten worden hieronder beknopt weergegeven. Veel hangt af van winterse omstandigheden waardoor soorten zich verplaatsen. December 2010/2011 was erg koud.

- **Knobbelzwaan** Na een decennia lange toename zijn de seizoensgemiddelden de laatste 10 jaren niet meer gegroeid.
- **Wilde zwaan** De winter van 2010/11 bracht een record aantal wilde zwanen. In januari werden ruim 6200 vogels geteld.
- **Taigarietgans** Komt tegenwoordig schaars in ons land. Vlijmens ven is een belangrijk gebied.
- **Toendrarietgans** Populatie blijft normaal. Er werden 259.000 ganzen geteld.
- **Nijlgans** De groei in de populatie lijkt aanzienlijk afgeremd. Er is nog een groei geconstateerd van 6%.

- **Brilduiker** _Met een gemiddelde jaarlijkse afname van 4% sinds de eeuwwisseling gaan de landelijke aantallen flink onderuit.
- **Krakeend** _Nog niet zo lang geleden een schaarse soort. Het is een echte zoetwatersoort. Vooral sinds de jaren negentig stijgt het aantal sterk.
- **Smient** _Na een sterke groei in eindjaren '80 / beginjaren '90 nemen de smienten vanaf de eeuwwisseling duidelijk af. De afname doet zich in het hele land gelden.
- **Zomertaling** Blijven schaars vertegenwoordigd. Eigen broedpopulatie telt 1600 /2000 paren. Lokaal populatieherstel na gunstige habitatinrichting in natuurreservaten.
- **Wintertaling**_ Koud weer resulteert steevast in lage landelijke aantallen. Op de langere termijn is geen duidelijke trend waarneembaar.
- **Grote zilverreiger** De bijna 160 broedparen die in 2010 geteld werden, vormden een volledig herstel van de Nederlandse populatie na een flinke dip in 2007. De soort mijdt zelfs de zoute gebieden niet meer.
- **Ooievaar** De Nederlandse broedpopulatie, voornamelijk bestaande uit (nazaten van) gekweekte vogels, gaat nog steeds als een speer. In 2010 omvatte de populatie 770-910 paren en vlogen er zo'n 960 jongen uit. Jonge vogels trekken merendeels weg, oude vogels zijn deels standvogel.
- **Slechtvalk** De tijdens de watervogeltellingen waargenomen slechtvalken vormen een mix van broedvogels uit eigen land en vogels uit Scandinavië. De soort zit overal in de lift, met bv in Nederland een toename van 1 paar in 1990 naar ongeveer 100 paren in 2010.
- **Casarca**. Casarca's zijn in Nederland nog steeds schaarse broedvogels (hooguit een dozijn broedparen), maar worden buiten de broedtijd wel steeds talrijker.
- **Lepelaar**. De Nederlandse broedpopulatie telde in 2010 tenminste 2500 paren, een historisch record. Vooral tijdens de nazomerpiek in september werden er alleen al in de Waddensee 3150 lepelaars geteld.

Het zijn de handen van Gerard die deze jonge uilenpullen vasthouden. Gerard is lang hét gezicht geweest van de uilenbescherming in Brabant. Inmiddels hebben 68 kerkuilwerkgroepen zijn taak overgenomen. Ondanks de laatste strenge winters weet de kerkuil zich behoorlijk te handhaven. In Brabant werden in 2011 280 broedsels aangetroffen in nestkasten en 14 op een vrije broedplaats. 51 plaatsen werden aangetroffen waar kerkuilen waren maar niet tot broeden kwamen.

excursiedehilver nichilgers

ook was het genieten van een koppeltje watersnippen dat zich liet zien en horen ook met het typische geluid van roterende staartveren...

Excursie zondagmorgen 14 april naar de Hilver.

Om 8 uur kwamen we met z'n tienden bij elkaar bij de kerk van Biest-Houtakker. Leden van de Vogelwerkgroep en van IVN Oisterwijk. Onder leiding van Peer Busink hebben we langs het Wilhelminakanaal en ook een rondje door het gebied gemaakt. Al vrij snel hoorden en zagen we ook de eerste Blauwborst. Ondertussen vertelde Peer over de geschiedenis en over het beheer in de Hilver. Hoe met kleine ingrepen of juist het laten daarvan invloed op de broedvogelbevolking mogelijk is. Overjarig riet langs het kanaal is erg belangrijk b.v. voor Karekieten. Maar in het natte grasland kan het juist belangrijk zijn riet te maaien voor de weidevogels die goed van zich af willen kijken.

Tijdens de gehele excursie genoten we van de aanwezige grutto's en Kieviten, baltsend en parend. Maar ook was het genieten van een koppeltje Watersnippen dat zich liet zien en horen ook met het typische geluid van roterende staartveren.

Toen we een van de watersnippen met de verrekijker volgden, werden we verrast door een Slechtvalk die achter de snip aanging! Gelukkig kwam die met de schrik vrij; zien we eindelijk weer eens een baltsende Watersnip, wordt bijna voor onze neus opgepeuzeld.

Op het open water konden we even een zomertaling zien, er zaten Slobeenden, Wintertalingen, Krakeenden, Smienten en een koppel Knobbelswanen. Op de wandeling door het gebied werden we ook nog verrast door een vrouwtje Bruine Kiekendief. In het riet waren

Rietgorzen actief, op enkele plaatsen Blauwborsten. En toen was daar ineens de Koekoek. Voor ons allemaal de eerste van dit voorjaar. Evenals even later Gele Kwikstaarten. De Grote Gele Kwikstaart hadden we even tevoren gehoord en over het kanaal zien vliegen.

Kortom, we hebben volop genoten en ik zou iedereen willen aanraden zondag 21 april alsnog eens mee te gaan; Peer geeft de excursie andermaal: Mis het niet!

Hieronder een min of meer volledige lijst van vogels die we deze ochtend hebben waargenomen.

Blauwborst, Rietgors, Gele Kwikstaart, Grote Gele Kwikstaart, Witte Kwikstaart, Groene Specht, Tjiftjaf, Kneu, Koekoek, Patrijs, Kievit, Grutto, Wulp, Scholekster, Graspieper, Kneu, Vink, Putter, Groenling, Huismus, Boerenwaluw, Torenvalk, Slechtvalk, Bruine Kiekendief, Wilde Eend, Krakeend, Slobeend, Smient, Zomertaling, Wintertaling, Knobbelzwaan, Kievit, Grutto, Watersnip, Tureluur, Scholekster, Graspieper.

Voor foto's kijk op www.vwgmiddenbrabant.nl/educatie/excursies

wespendiefonderzoek janvandiemen/arnobraam
vochtige bossen zijn belangrijk voor wespddieven.....

Wespendievenonderzoek door vrijwilligers in het Groene Woud

Het onderzoek:

In 2013-2015 vindt een onderzoek plaats aan de ecologie van wespddieven in de vochtige bossen van het Groene Woud en het Limburgse Kempen/Broek. Vochtige bossen zijn belangrijk voor wespddieven. Bij onderzoek in 2009-2010 bleek dat de dichtheid in het Groene Woud 2-3 x zo hoog was als op het gerenommeerde gebied Veluwe. We willen met het onderzoek graag de volgende vragen beantwoorden (zie verder bijlage):

- Hoe groot zijn de populaties in de vochtige bossen,
- Waardoor zijn er zoveel wespddieven in de bossen,
- Wat zijn de aanbevelingen voor bosbeheer en -beleid, gezien vanuit de wespddief?

Het onderzoek wordt uitgevoerd door beroepskrachten en vrijwilligers. We beperken ons hier tot de vrijwillige activiteiten in het Groene Woud.

De vrijwilligers:

Vrijwilligers die mee willen werken, moeten goed kunnen samenwerken en nauwkeurig zijn. Ze hebben het liefst al ervaring met wespddieven, haviken of wesen. Prooionderzoek vergt kennis over het determineren van prooiersten. Maar talentvolle, leergierige mensen zijn ook welkom.

De werkzaamheden:

Hieronder zijn de activiteiten vermeld waar vrijwilligers aan kunnen meewerken. Een deel van het werk wordt ook door beroepskrachten uitgevoerd.

Activiteiten vrijwilligers 2013 (meestal in combinatie met beroepskracht)

Activiteit	Oppervlakte	Aantal dagen	Wanneer
1. Startavond onderzoek	-	-	22 april
2. Kartering mogelijke WD-nesten	1430 ha bos	10	April
3. Kartering havik	1430 ha bos	12	April-juni
4. Voedselspectrum havik	Max. 12 nesten	6	Juni-juli
5. Simultaantelling wespddief	>1430 ha bos	3 ochtenden	Midden juli
6. Wespenonderzoek	3 raaien van 12 vallen	12	Juli-augustus
7. Veldonderzoek VHF-zenders	-	20	Juli/augustus
8. Controleren voedselplekken op basis van GPS-concentraties	Nog onbekend	Nog onbekend	juli- augustus
9. Logboek nestfilms	-	8	Juli-oktober

Toelichting:

Bij 1. De startavond is op 22 april, om 20.00 uur in Herberg De Schutskuil, Oude Grintweg 100 5688 MB Oirschot.

Bij 2. Het karteren vind plaats in april en is het gemakkelijkst als er nog geen bladeren aan de bomen en struiken zitten.

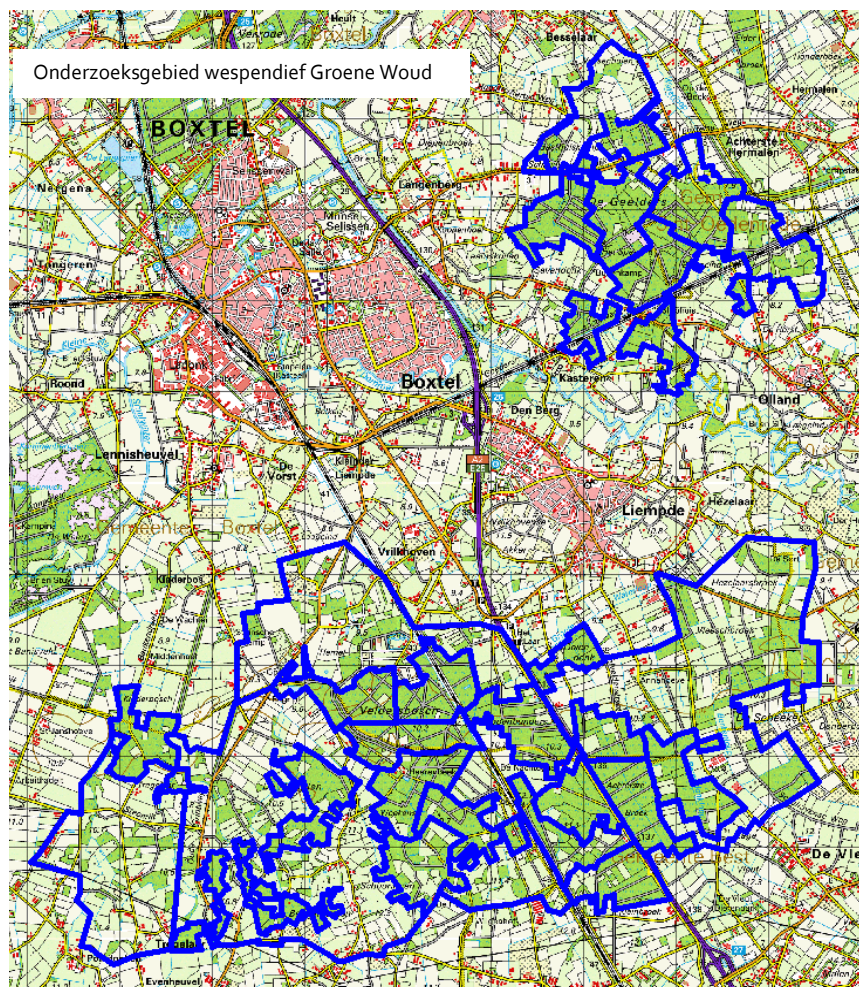
Bij 4: Enkele vrijwilligers kunnen de prooikeus van haviken onder de loep nemen. Dat is het verzamelen en determineren van plukresten bij nesten. Een deel van dit werk en dedeterminatie van onzekere resten gebeurt door beroepskrachten.

Bij 5: Aan de simultaantellingen doen hopelijk weer veel mensen mee, net als in 2009-2010. We tellen op 30-60 telpunten. Bij de simultaantelling staat elke teller twee uur op een punt om waarnemingen van wespendienven te verzamelen. We beschrijven individuele kenmerken en tekenen op kaart in waar de beesten naartoe vliegen, zeker als ze prooien bij hebben. Na twee uur verplaatst elke teller zich naar een ander punt. Na afloop verzamelen we ons in het veld of bij een cafeetje.

Bij 6: Het wespenonderzoek wordt op dit moment uitgewerkt. We proberen een beroepskracht te werven. Maar er zal zeker werk voor vrijwilligers bij zitten, zoals het determineren van raten, het ophangen en controleren van vallen, enzovoort.

Bij 7 en 8: Als in de loop van juli de eerste GPS-tracks binnenkomen en erbeesten met VHF zenders rondvliegen, komt het echte speurwerk aan de beurt. Het is fascinerend werk. Achter een beest aanlopen of -fietsen vergt voorzichtigheid, geduld en doorzettingsvermogen. De bossen zijn bovendien lang niet overal makkelijk begaanbaar. Het is echt detectivewerk; het moet je liggen, maar je kunt hetook al doende leren en steeds beter worden. Als het nieuw is voor je, ga je eerst met een beroepskracht mee. Als het toch te lastig blijkt, is het zaak het stokje tijdig over te geven.

Bij 9. We plaatsen camera's bij de nesten op een veilige afstand. De uren films die we daardoor krijgen moeten in de loop van de zomer en het najaar allemaal bekeken worden. Het is een soort Beleef De Lente, maar dan van film. In een logboek verzamelen we vooral informatie over de prooien die aangevoerd worden. Daarnaast zien we natuurlijk veel over het gedrag van de ouders op het nest, het opgroeien van de jongen, eventuele aanvallen van roofdieren, enzovoort.

	Vraag	Methode
1	Hoe groot zijn de wespendifpopulaties?	Nest- en territoriumkartering Simultaantelling
2	Waar broeden de wespendifen?	Nesten zoeken Bewoonde nesten zoeken en nestplaatsen beschrijven Simultaantelling
3	Wat is de reproductie van de wespendifen	Reproductieonderzoek (aantal broedparen, aantal eieren, aantal jongen, groei jongen, overleving jongen, enzovoort)
4	Waar foerageren de vogels?	Lokaliseren en beschrijven foerageergebieden door volgen van gezenderde vogels (GPS-loggers) Waarnemingen aan foerageergedrag door volgen van gezenderde vogels (VHF-zenders)
5	Welke prooidiersoorten zijn belangrijk gedurende broedseizoenen?	Nestcontroles, camera's bij nest, analyse prooiresten en camerabeelden. VHF-onderzoek.
6	Hoe groot is de predatiedruk van havik op de wespendifen?	Nestcontroles, camera's bij wespendifnesten en analyse camerabeelden Kartering havikpopulatie, nestcontroles
7	Wat zijn de eisen die de prooien aan het landschap stellen?	Verzamelen velddata bij VHF-onderzoek. Beschrijven lokale landschapskenmerken foerageerplekken. Wespenonderzoek
8	Wat zijn de kwaliteiten die de bossen belangrijk maken voor wespendifen?	Duiden verzamelde ecologische kennis in samenhang met gebiedskenmerken
9	Zijn er ontwikkelingen in de gebieden die deze kwaliteiten sterk positief of negatief kunnen beïnvloeden?	Duiden verzamelde ecologische kennis in samenhang met ontwikkelingen in gebieden.
10	Wat zijn de aanbevelingen voor het beheer en beleid, om de kwaliteiten van de bossen te behouden of te versterken?	Duiden verzamelde ecologische kennis in samenhang met gewenste ontwikkeling gebieden.

koninklijke onderscheiding adridegroot

die informatie biedt bovendien zoveel interessants dat er een grote educatieve waarde vanuit gaat....

Het klinkt wellicht wat simpeltjes: **Bedankt!** Maar het is met heel mijn groene hart gemeend. Er overkomt je iets waaraan je nooit hebt gedacht: een koninklijke onderscheiding.

Nu geloof ik niet dat de Koningin een lezer van Vogeldagboek is (hoewel, je weet maar nooit...). Maar zij heeft uiteindelijk beslist op de aanvraag van lezers, met steun van de burgemeester, om mij vanwege Vogeldagboek te benoemen tot Lid van de Orde van Oranje-Nassau. Ongelooflijk!

De grote foto's die in de Peregrijn geplaatst worden zijn deels van Adri de Groot. Van zijn handicap heeft ie een deugd gemaakt door bijna dagelijks, enkele door hem gemaakte foto's, op te sturen naar inmiddels 14.818 mailadressen.

De aanbeveling werd gedaan door enkele lezers en luidde:

"Het gaat om een bijzonder iemand met unieke activiteiten op het gebied van natuur, natuurbehoud en natuurbescherming, die met behulp van moderne media duizenden mensen bewust maakt van en laat meegenieten met een deelaspect van al het moois wat de natuur ons te bieden heeft, namelijk vogels.

Men kan zich op deze website aanmelden als (gratis) abonnee, en wordt vervolgens zo goed als dagelijks getrakteerd op zeer kundige verslaglegging van het vogelleven in uw regio maar ook wel daarbuiten. Dit doet hij middels de meest prachtige, door hem zelf gemaakte foto's van bekende maar ook zeldzame vogels in hun dagelijkse activiteiten, voorzien van korte, heel toegankelijke verhaaltjes en opmerkingen over wat hij op zijn speurtochten observeert en meemaakt.

Die informatie biedt bovendien zoveel interessants dat er een grote educatieve waarde vanuit gaat. Hij geeft blijk van een bijzonder engagement met betrekking tot natuurbescherming, wat aan de orde komt op zijn website door de verslagen die hij doet van ons mensen, op momenten dat wij natuur of dieren geweld aandoen."

www.vogeldag.nl

Gisteren maakte ik iets
bijzonders mee; ik betrapt
mezelf zelfs op enige
ontroering.
Via mijn tactiek van 'ergens
rustig gaan staan', was er
een tapuit (Oenanthe
oenanthe, Northern
Wheatear)
vlak bij mij neergestreken. Ik
maakte wat foto's en de
vogel bleef rustig zitten
kijken.
Het woei flink. Toen klonk
een zachte, melodische
vogelzang die ik niet meteen
kon thuisbrengen.
Ik keek om me heen, maar
merkte plots dat de tapuit
zat te zingen! Zijn snavel
ging nauwelijks open.
Het was een aangenaam
geluid, verrassend
zachtzinnig, ik dacht even
dat het speciaal voor mij
was...

Tekst: Adri de Groot

leembossen in het groenewoud

wie deze schatkamer wil verkennen en bewonderen, moet dit boek lezen
en daarna in stilte en rust van de natuur genieten...

Leembossen in het Groene Woud

€37.50

Schatkamer van biodiversiteit

Het nationaal landschap Het Groene Woud is in Noord-Brabant een begrip aan het worden. Er staan borden langs de snelwegen, er is een natuurbrug met die naam over de drukke A2 en op vele plaatsen zie je het logo verschijnen. Er wordt gewerkt aan de verbinding met de grote steden.

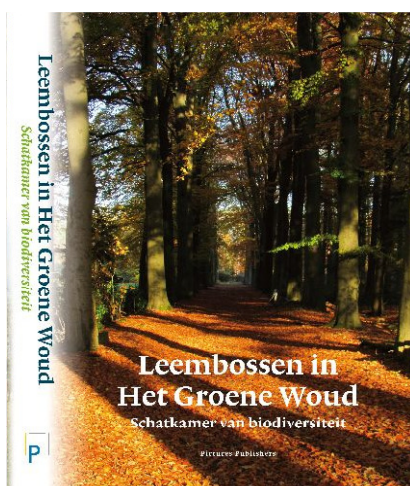
Boeren, landgoedeigenaren en horeca hebben baat bij de toeristisch-recreatieve mogelijkheden en de vele mensen die elke dag weer genieten in de prachtige gebieden.

Maar dit alles moet ons niet doen vergeten dat het concept van Het Groene Woud ontstaan is met een plan om de natuur- gebieden in het hart van het gebied met elkaar te verbinden, zodat er één groot natuurgebied van 7500 hectare ontstaat. Over die natuurgebieden gaat dit boek.

De prachtige leembossen van De Mortelen, de Pailjaart, Heerenbeek, het Veldersbosch, De Scheeken, het Dommeldal en De Geelders zijn de ecologische schatkamer van Het Groene Woud. Wie deze schatkamer wil verkennen en bewonderen, moet dit boek lezen en daarna in stilte en rust van de natuur genieten.

Laat deze natuur echter ook zijn rust en eigen geheimzinnigheid behouden. Er moet iets te ontdekken blijven. Dit boek licht een tipje van de sluier op van wat er allemaal te ontdekken valt over flora, vogels, paddenstoelen, vlinders, slakken, bijen, kevers, amfibieën, mossen, zoogdieren, bladwespen, zweefvliegen, libellen en reptielen.

Al deze soorten zijn met diepgaande kennis en grote betrokkenheid beschreven door een keur van Noord-Brabantse ecologen.

Onder redactie van:

- Wiel Poelmans,
- Jan van der Straaten
- Kars Veling

Formaat 240 x 320 mm

Hardcover, full colour

280 pagina's, rijk geïllustreerd

Nederlands

